

Rundskriv 1/2009

Forvaltning av RMP - tilskuddsordninger Utfyllende kommentarer til forskrift om regionale miljøtilskudd

Innledning.....	2
§ 1. Formål.....	2
§ 2. Virkeområde	2
§ 3. Generelle vilkår.....	2
§ 4. Tilskudd til forurensningstiltak	3
Stubb	3
Fangvekster	3
Gras på erosjonsutsatte og flomutsatte arealer.....	4
Grasekte vannveier (og grasstriper rundt grønnsaks- og potetareal).....	4
Grasdekte buffersoner.....	4
Ugrasharving.....	5
Skjøtsel av miljøtiltak på areal som går ut av produksjon	5
§ 5. Tilskudd til tiltak som fremmer kulturlandskapsverdier og biologisk mangfold	5
Generelt om beitetilskudd	6
Ugjødslet innmarksbeite	6
Verdifull beitemark.....	6
Holmebeite.....	7
Bevaringsverdige husdyrraser.....	7
Slått og skjøtsel av verdifull slåttemark.....	8
Slått og skjøtsel av særegne elementer i landskapet	8
Slått og skjøtsel av ferdselsårer.....	8
Slått og skjøtsel av nyere tids kulturminner/kulturmiljøer.....	9
Slått og skjøtsel av automatisk fredete kulturminner/kulturmiljøer.....	9
§ 6. Tilskudd til beitelag.....	9
§ 7. Søknad og utbetaling	10
§ 8. Administrasjon, dispensasjon og klage	11
§ 9. Opplysningsplikt og kontroll	11
§ 10. Virkninger av brudd på forskriften.....	11
§ 11. Avkorting ved feilopplysninger.....	12
§ 12. Beregning og innkreving av avkortingsbeløp.....	12
§ 13. Ikrafttredelse	12
Om RMP-kart.....	12
Om ”gårdskart på nett”	12
Regionalt miljøkrav i Haldenvassdraget, Morsa og Isesjø	13

Innledning

Dette rundskrivet gir utfyllende kommentarer til forskrift om tilskudd til regionale miljøtiltak. I tillegg til rundskrivet vises det til forskrift om tilskudd til regionale miljøtiltak for jordbruket i Østfold, samt veiledningshefte til forskriften, som sendes ut til alle som mottar produksjonstilskudd.

RMP er revidert og det er foretatt en del endringer fra 2008 til 2009. Forskriften fra 2007 er opphevet og ny forskrift, med endringer, er vedtatt april 2009. Det er både innført noen nye ordninger, og det er en del justeringer i flere av de gamle ordningene. Se veiledningsheftet side 4 for en oversikt over tilskuddsordninger 2009 med endringer i forhold til 2008.

Det er sendt ut et eget rundskriv som omhandler forvaltningsrutiner for regionalt miljøprogram (RMP). Det sendes også ut eget rundskriv som omhandler Forskrift om krav til jordarbeiding og miljøtiltak i nedbørfelt til sårbare vassdrag, Oslo, Akershus og Østfold. Denne forskriften gjelder for Morsa, Haldenvassdraget og Isesjø.

§ 1. Formål

Formålet med tilskudd til regionale miljøtiltak i jordbruket i Østfold er å sikre et aktivt og bærekraftig landbruk som drives innenfor miljømessige forsvarlige rammer og som ivaretar viktige verdier knyttet til jordbrukets kulturlandskap.

De regionale tiltakene er målrettet ut fra regionale utfordringer og midler som er stilt til rådighet.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder for Østfold.

Tilskudd kan gis til foretak som er berettiget produksjonstilskudd i jordbruket eller til beitelag godkjent av Fylkesmannen. Tilskudd kan gis til arealer og dyr foretaket disponerer pr. 31. juli.

RMP-tilskudd kan gis til foretak som ikke mottar Produksjonstilskudd (PT). Dersom søker ikke mottar PT må kommunen forsikre seg om at grunnvilkårene i PT er oppfylt, og at vedkommende søker er berettiget PT-tilskudd.

Nye beitelag skal sende søknad om godkjenning til den kommunen (beitekommunen) der beitelaget har beitearealet, i forkant av søknadsomgangen. *Søknadsfrist er 1. august.* Beitekommunen anbefaler beitelaget, og Fylkesmannen godkjenner beitelaget. Søknadsskjema for godkjenning av beitelag kan en få hos kommunen eller Fylkesmannen. Medlemmene i beitelaget må være registrert i landbruksregisteret. Laget skal være registrert i Enhetsregisteret i Brønnøysund (www.brreg.no/blanketter/hovedblankett.html). Registrering er gratis.

I søknaden må det opplyses om:

- organisasjonsnummeret til beitelaget
- beiteareal
- type beite (som holmebeite, skogsbeite, hjemmebeite)

For areal som foretaket driver i et annet fylke, må det søkes på RMP i gjeldende fylke. Det er egne forskrifter og søknadsskjema for hvert fylke.

§ 3. Generelle vilkår

Det stilles krav om godkjent miljøplan trinn 1¹. Fylkesmannen kan i tillegg kreve skjøtselsplan for utvalgte tiltak.

Kulturlandskapskrav som gjelder for å motta produksjonstilskudd² må være oppfylt.

*Foretaket kan ikke brenne halm om høsten på arealer som gis tilskudd.
Tiltakene skal være kartfestet, og kartet vedlagt søknaden.
Miljøtiltakene skal gjennomføres på arealer hvor de har størst effekt.*

1 Jf. forskrift 15. januar 2003 nr. 54 om miljøplan.

2 Jf. forskrift 22. mars 2002 nr. 283 om produksjonstilskudd i jordbruket § 8.

Foretaket må ha miljøplan trinn 1. Kart der de ulike tiltakene er tegnet inn, gjerne miljøplankartet, skal følge søknaden. Dette gjelder alle ordningene det søkes tilskudd til. Antall dekar, dagsverk eller dyr skal føres opp. Gårdskart på nett gir fint bakgrunnskart til bruk for å tegne inn tiltakene.

Når det søkes tilskudd til større tiltak med slått og skjøtsel av automatisk fredete kulturminner/kulturmiljøer, skal det utarbeides skjøtselplan i samråd med kulturminnemyndighetene.

Alle kulturlandskapskrav som gjelder for å motta produksjonstilskudd må være oppfylt. Det gjelder også regionale krav fastsatt i lokal forskrift. Spesielt gjelder dette jordarbeidingskravene i Morsa, Haldenvassdraget og Isesjø.

Tilskuddsordningene

For regler og vilkår knyttet til tilskuddsordningene henvises det også til veiledningsheftet.

§ 4. Tilskudd til forurensningstiltak

Det kan gis tilskudd til drift av dyrka arealer som ikke jordarbeides om høsten.

Det kan gis tilskudd for arealer der det dyrkes fangvekster eller gras på erosjonsutsatte og flomutsatte arealer, for grasdekte vannveier og for buffersoner mot åpent vann.

Det kan gis tilskudd til ugrasharving på konvensjonelt dyrket areal.

Det kan gis tilskudd til skjøtsel av miljøtiltak på areal som går ut av produksjon.

Stubb

Stubbtaliskudd kan også gis til eng siste høstear. Dette tilskuddet gis til eng som får ligge urørt over vinteren og pløyes til våren. Enga kan høstes ved slått eller beiting utover høsten, men kan ikke brukes til slått eller beiting før jordarbeiding påfølgende sesong.

Det gis også tilskudd til korn med gjenlegg.

Det gis ikke tilskudd til mais, fordi radavstanden her blir for stor. Det gis heller ikke stubbtaliskudd i radkulturer.

Direktesådd høstkorn får samme tilskudd som åker i stubb. Det regnes som direktesådd når det ikke brukes såredskap som utfører jordarbeiding samtidig. Høstkorn sådd med maskiner som bearbeider jorda kraftig er ikke tilskuddsberettiget. Det er ikke satt noen siste frist for såing av høstkorn.

Det er ikke lenger tilskudd til lett høstharving verken til høstkorn eller vårkorn.

Fangvekster

Fangvekstene skal sås samtidig med vekster til frømodning, eller umiddelbart etter ugrasharving, der dette er aktuelt. Dette betyr ikke at man må så i samme operasjon, men at det ikke skal gå mange dager mellom såing av hovedvekst og såing av fangvekst. Det er nå et absolutt krav om at fangvekstene skal være sådd før 31. juli.

Fangveksten kan ikke være lik hovedveksten verken det året den sås, eller året etter. Det betyr at gjenlegg til eng ikke er berettiget fangveksttilskudd. Fangvekster skal være en ekstrainsats utover vanlig drift.

Fangvekster kan høstes ved slått eller beiting, forutsatt at dette ikke medfører dårligere effekt av fangvekstene på grunn av kjøreskader, eller betydelige skader etter hard beiting eller tråkk. Fangveksten kan ikke brukes til slått eller beiting påfølgende sesong.

Gras på erosjonsutsatte og flomutsatte arealer

Denne ordningen skal bidra til at det dyrkes gras på de mest erosjonsutsatte arealene. Det gis tilskudd til å dyrke gras på fulldyrka arealer som har stor erosjonsrisiko eller er flomutsatt. En bonde som har arealer hvor det tidligere er gitt MOMLE tilskudd, eller andre arealer som ligger i gras på grunn av miljøhensyn, kan kontakte kommunen å få disse arealene godkjent for denne ordningen. Arealer som ligger i tilskuddsklasse 3 eller er flomutsatt kan som regel godkjennes for tilskudd. Inntil 10 % av arealet som godkjennes kan ha en annen tilskuddsklasse.

Det er krav om at arealer som får tilskudd etter denne ordningen skal drives ekstensivt. Med ekstensivt menes flerårig eng (minst 3 år), med redusert bruk av plantevernmidler og gjødsel. Det tillates maks 70 % av normgjødsel.

Det er ikke lenger en egen ordning for Morsa-gras. Areal som tidligere fikk dette tilskuddet vil nå være delvis gras på erosjonsutsatte og flomutsatte arealer og delvis grasdekte buffersoner.

Grasekte vannveier (og grasstriper rundt grønnsaks- og potetareal)

Det gis tilskudd til minimum 6 meter brede striper tilsådd med gras i forsenkninger der vannet samler seg på jordet (dråg), rundt kummer og over bekkelukkinger. Nytt i 2009 er at det også gis tilskudd til grasstriper rundt grønnsaks/potetareal.

Tilskudd til grasdekte vannveier gis nå pr lengdemeter. Bredden på disse sonene med gras skal være tilpasset behovet på stedet, men minimum 6 meter brede. Det vil ofte være behov for at den grasdekte vannveien er noe bredere nederst på jordet.

Tidligere har det vært mulig å så de grasdekte vannveiene på nytt hvert år. Dette er nå endret, og det skal være sådd til med varig gras (minimum 5 års varighet) for at tiltaket skal være tilskuddsberettiget.

Det kan gis tilskudd til stubbareal samtidig som arealet gis tilskudd til grasdekte vannveier. Slikt dobbelt tilskudd kan bare gis når grasdekt vannvei ligger midt ute på åkeren.

Tilskuddet gis for åkerareal. Det kan ikke gis tilskudd til grasdekt vannvei i eng. Grasdekte vannveier inngår som en del av kornarealet og skal fremdeles motta produksjonstilskudd.

Grasdekte buffersoner

Grasdekte buffersoner skal være en beskyttende sone langs vassdraget. Her skal det ikke gjødsles, jordarbeides (mer enn høyst nødvendig) eller kjøres med tunge maskiner som ødelegger bekkkantene. Det gis fra 2009 tilskudd pr lengdemeter til en minimum 6 meter bred sone. Dette betyr at total bredde på vegetasjonssonen skal være 8 meter. 2 meter naturlig vegetasjon som er krav langs alle bekker, og 6 meter grasdekt buffersone som kommer i tillegg.

I Morsa, Haldenvassdraget og Isesjø kan det gis dobbelt tilskudd når bredden på sonen er minst 12 meter.

Det gis ikke tilskudd til buffersoner på flomutsatte arealer, men når det er behov for det, kan buffersonetilskuddet suppleres med tilskudd til gras på prioriterte arealer. Det gis også tilskudd til buffersoner når resten av skiftet er grasareal, forutsatt at vilkårene for buffersoner

er oppfylt. Buffersonen langs vassdrag skal være varig, og skal ikke fornyes oftere enn hvert 5 år. Etableringsåret må skrives inn på søknadsskjemaet. Er det flere buffersoner som er anlagt forskjellige år, skrives alle årene opp i søknadsskjema, og på kartet som skal vedlegges søknaden.

Frøblandingen i grasdekte buffersoner langs vassdrag kan gjerne inneholde belgvekster som fikserer nitrogen. Det anbefales å bruke beitefrø-blanding. Grasdekte buffersoner kan også høstes ved beiting dersom det ikke medfører betydelige skader etter hard beiting og tråkk. Ordningen gjelder for gras langs vassdrag. Arealer som ligger lenger fra vassdraget enn 30 meter skal ikke godkjennes. Areal som ligger så langt fra vassdraget at buffersonen ikke har noen reell funksjon, kan altså ikke få bufferson-tilskudd.

Areal som gis tilskudd til buffersoner, kan ikke samtidig gis tilskudd til stubb.

Når buffersonen ikke høstes eller beites er arealet ikke berettiget produksjonstilskudd. Buffersonareal som ikke får produksjonstilskudd kan motta RMP-tilskudd til Miljøareal i tillegg til buffersonetilskuddet. Dette tilskuddet skal gis i stedet for PT, og er like stort.

Se tabellen på side 5 i veiledningsheftet for oversikt over de ulike delordningene for gras i Regionalt Miljøprogram.

Ugrasharving

Tilskudd til ugrasharving kan bare gis på konvensjonelt dyrket areal. Det kan ikke gis tilskudd til ugrasharving på økologiske arealer.

Det er i utgangspunktet krav om blindharving, men ugrasharving kan også godkjennes med senere harving når det ikke har vært mulig å komme utpå tidlig nok til å blindharve. Ved kontroll skal det også kontrolleres hvilken effekt harvingen har hatt på ugraset. Det er et krav at harvingen utføres slik at den har en tilfredsstillende effekt på ugraset.

Arealene som får tilskudd for ugrasharving skal ikke sprøytes med ugrasmidler i vekstsesongen. Det er lov å bruke soppmiddel.

Skjøtsel av miljøtiltak på areal som går ut av produksjon

Denne ordningen erstatter den gamle ordningen om tilskudd til miljøareal. Det kan gis tilskudd til areal hvor det er anlagt miljøtiltak på produksjonsareal (miljøareal), for eksempel fangdam, åpen bekk og vegetasjonssone. Tilskuddet gis som kompensasjon for at arealet ikke lenger mottar produksjonstilskudd.

Tilskudd til skjøtsel av fangdam inngår nå i denne ordningen. Det gis et årlig tilskudd forutsatt at miljøtiltaket/fangdammen skjøttes og holdes i god stand. Når det gjelder dammer skal tilskuddet kun gis for fangdammer/kumdammer som er godkjent av kommunen og etablert i henhold til gjeldende anbefalinger for utforming av fangdammer. Det er høyere tilskuddsats for dammer enn for annet miljøareal.

§ 5. Tilskudd til tiltak som fremmer kulturlandskapsverdier og biologisk mangfold

Det kan gis tilskudd til innmarksbeite, verdifull beitemark og dyr på holmebeite.

Det kan gis tilskudd til slått og skjøtsel av verdifull slåttemark, særegne elementer, ferdelsårer, kulturminner, og kulturmiljøer.

Det kan gis tilskudd til bevaringsverdige husdyrraser.

Arealer/elementer som gis tilskudd for å fremme kulturlandskapsverdier og biologisk mangfold kan ikke sprøytes, gjødsles eller jordarbeides.

Tilskudd til beiting gjennom de ulike beiteordningene i RMP kommer i tillegg til tilskudd til beiting og beitedyr i søknad om produksjonstilskudd.

Generelt om beitetilskudd

For å motta tilskudd til innmarksbeite stilles det krav om at det beites, og at det er tilstrekkelig ryddet for krattskog og hogstavfall. Med tilstrekkelig ryddet menes at kvist og annet avfall må fjernes/brennes etter hogst, da dette kan gi uønsket gjødslingseffekt på arealet ved nedbryting, samt hindre lystilgang som er viktig for god vekst av gras og urter. Gras- og urtevegetasjon skal være jevnt beitet ned i løpet av vekstsesongen. Areal på mer enn 0,5 daa som ikke har sammenhengende grasdekke eller ikke egner seg for beiting, skal trekkes fra totalarealet. Det skal ikke være vesentlige tråkkskader, eller større oppslag av busker/trær eller vegetasjon uten beiteverdi (grove "ugras", bringebær, sølvbunketuer etc.) på arealet en får tilskudd til.

Ved rydding av vegetasjon bør det legges vekt på å sette igjen store, gamle trær spredt i beitemarka. Tilstreb variasjon av treslag. Vær oppmerksom på at beitetrykket må reguleres hvis det blir for stor slitasje på grasdekket eller hvis beitetrykket blir for lavt, slik at for eksempel tistel, nesle og høymol dominerer.

Kravet om at dyra skal beite i minimum 6 uker gjelder for alle beiteordningene. Antall uker beiting er det antall uker hvor hoveddelen av det daglige grovfôrintaket til dyret skjer ved beiting av utmark eller innmark med tilfredsstillende beitemuligheter. Bare en mindre andel av daglig grovfôrintak kan være grovfôr som er tilført utenfra eller slått på stedet. Det er ikke krav om at det skal beites *sammenhengende* i 6 uker på samme beite. Dette må tilpasses beitet. Det er vanskelig å anslå dyreantall på beitene, så tabellen nedenfor må ses på som veiledende dyreantall for beiting på innmarksbeite.

Dyreslag	Beiteareal/dyr
Hest og hjort	5,5 daa
Melkeku og ammeku	7 daa
Storfe og hester i pensjon i beitesesongen	3 daa
Sau og geit	3 daa

Ugjødslet innmarksbeite

Det kan gis tilskudd til alt areal med innmarksbeite i fylket som beites som ikke gjødsles, sprøytes eller jordarbeides. Ordningen gjelder alle typer beitende dyr. Definisjonen av innmarksbeite bygger på definisjonen i Økonomisk kartverk: Innmarksbeite er innmarksareal som kan benyttes som beite, men som ikke kan høstes maskinelt. Minst 50 prosent av arealet skal være dekket av grasarter. Det brukes samme definisjon av innmarksbeite her som for produksjonstilskudd.

Det er det foretaket som mottar produksjonstilskudd for arealet som også kan søke tilskudd til innmarksbeite. Foretaket kan motta tilskudd til areal som beites av dyr som leies inn fra andre. Det er ikke krav om at disse dyra må være eid av et foretak som er berettiget produksjonstilskudd. Skriftlig avtale om at dyra skal gå på foretakets innmarksbeite i minst 6 uker må legges ved søknaden. Dersom dyra tilhører et annet foretak, må organisasjonsnummeret oppgis i avtalen.

Verdifull beitemark

Det gis en høyere tilskuddsats til *verdifull beitemark* innenfor de utvalgte kulturlandskapsområdene. For å kunne regnes som verdifull beitemark må det enten være registrert i kommunens kartlegging av naturtyper og biologisk mangfold (som hagemark, skogsbeite, kystlynghei, kalkrike enger, fuktenger, deltaområder, mudderbanker, strandeng/strandsump eller annen naturbeitemark), eller det må være ravinebeite eller innmarksbeite i et område som er registrert som spesielt verdifullt kulturlandskap.

Også her er det krav om at arealet ikke skal jordarbeides, gjødsles eller sprøytes. Tiltaket skal bidra til å holde i hevd biologisk verdifull innmark med tradisjonell drift. Fortsatt beite tilpasset forholdene på stedet er viktig for å bevare mangfoldet.

For beiting på holmer gis det tilskudd pr dyr under ordningen ”dyr på holmebeite”. Det gis derfor ikke tilskudd til verdifull beitemark på holmebeiter.

Oversikt over de utvalgte kulturlandskapsområdene finnes i veilederen til RMP (fra 2009), på ”gårdskart på nett” (www.skogoglandskap.no/gardskart) og på nettsiden til miljøprogrammet (www.fylkesmannen.no/miljoprogramos). Nytt fra 2009 er at alle raviner som ikke er planerte er å regne som utvalgte kulturlandskapsområder.

Arealene kjennetegnes med vegetasjon utformet ved slått, beiting, styving, brenning eller andre driftsformer gjennom en lang periode, ofte uten tilførsel av gjødsel. Plante-, sopp- og dyrelivet skiller seg fra det som ellers kan være vanlig i området. Slik kulturmark kjennetegnes også ved spor etter gamle driftsmåter (rydningsrøyser, murer, lauvingstrær, m.m.) og andre kulturminner i området (gravhauger, hustufter, m.m.). Arealene er ikke preget av moderne jordarbeiding, men er dominert av naturlig forekommende planter som er følsomme for gjødsling, jordarbeiding og gjengroing.

Tilskuddsberettiget areal skal ikke jordarbeides eller behandles med plantevernmidler dersom det ikke er gitt dispensasjon for dette i forbindelse med skjøtsel/restaurering av arealet. Vi ser at det noen steder kan være behov for å sprøyte under gjerder. Det må da vurderes om det i slike tilfeller kan gis dispensasjon fra kravet om at arealet ikke skal sprøytes.

Gjødsling med handelsgjødsel og blautgjødsel skal ikke forekomme. Fast husdyrgjødsel i små mengder kan etter dispensasjon brukes der det dokumenteres at dette er en del av tradisjonell skjøtsel.

Dersom noen vil sette i stand et gammelt beite, kan det først søkes tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket til rydding og gjerding (SMIL-tilskudd). Deretter kan det søkes RMP-midler til årlig vedlikehold.

Holmebeite

Tilskudd til beiting på utvalgte holmer gis per dyr. Tilskuddet gis til storfe, hest og småfe. Tilskuddet er ment som en kompensasjon for ekstraarbeidet med å frakte dyrene ut på holmene. Dette er ofte verdifulle kulturmarksområder og områder for friluftsliv, som man ønsker å holde åpne gjennom beiting. Det kan gis tilskudd til alle holmer uten veiforbindelse, langs kysten og i ferskvann. Holmebeite er å betrakte som utmarksbeite.

Når det gis tilskudd til holmebeite kan det ikke samtidig gis andre beitetilskudd i RMP for de samme arealene. Produksjonstilskudd til beiting og beitedyr kommer i tillegg til RMP-tilskuddet.

Bevaringsverdige husdyrraser

Storfe av rasen østlandsk rødkolle er definert som bevaringsverdig av Norsk Genressurscenter og Genressursutvalget for husdyr, og det gis derfor RMP-tilskudd til østlandsk rødkolle. Tilskuddet kommer i tillegg til det nasjonale tilskuddet til bevaringsverdige storferaser, men RMP-tilskuddet gis kun til østlandsk rødkolle. Tilskudd gis pr dyr, og dyrene må tilfredsstille kravene for å motta produksjonstilskudd til bevaringsverdig storfe. Dyrene må gå minst 6 uker på innmarksbeite (ikke dyrket/overflatedyret) og/eller utmarksbeite.

I veilederen for 2009 er den foreløpige satsen for tilskudd til bevaringsverdige husdyrraser feil, rett sats skal være kr 1200,- pr storfe.

Slått og skjøtsel av verdifull slåttemark

Artsrike enger er plukket ut i de kommunale naturtyperegistreringene på bakgrunn av biologiske verdier. I tillegg gjelder ordningen slåttenger innenfor spesielt verdifulle kulturlandskap, landskapsvernområder og skjøtselavhengige verneområder. Ordningen kan også gjelde områder med tilsvarende miljøverdier som har mottatt SMIL-midler.

Det er fortsatt noen kommuner som ikke har avsluttet arbeidet med kartlegging av biologisk verdifulle områder. Søkere som ønsker å få vurdert areal som ikke fra før er registrert i kommunens kartlegging av biologisk mangfold, kan melde fra til kommunen. En må likevel regne med at en endelig klassifisering av arealet kan ta tid og ikke bli avklart i løpet av årets søknadsomgang.

Oversikt over kartlagte områder finnes i på Naturbasen eller ”gårdskart på nett”: www.skogoglandskap.no/gardskart – her er kommunalt kartlagte områder tilgjengelig (kun for Aremark, Marker, Rømskog, Moss, Rygge, Råde og Rakkestad foreløpig). Kartene vil bli oppdatert etter hvert som registreringene ferdigstilles.

Artsrike enger etter kommunal kartlegging kan være: slåtteenger, slåttemyrer, artsrike veikanter, naturbeitemark, hagemark, skogsbeiter, kalkrike enger og fuktenger.

Slått skal skje etter frøsetting og tidligst 15. juli. Slått og ryddet vegetasjon skal fjernes fra arealet etter slått. Det anbefales å la slått ligge og tørke noen dager før den fjernes. Arealet kan etterbeites om høsten. Slått skal foretas med ljà eller mindre maskiner, og kun med skjærende redskap (for eksempel ikke tråd eller kjetting). Små traktorer som ikke gir kjøreskader kan godkjennes for bruk.

Tilskuddsberettiget areal skal ikke jordarbeides eller behandles med plantevernmidler dersom det ikke er gitt dispensasjon for dette i forbindelse med skjøtsel/restaurering av arealet. Gjødsling med handelsgjødsling og blautgjødsling skal ikke forekomme. Fast husdyrgjødsling i små mengder kan etter dispensasjon brukes der det dokumenteres at dette er en del av tradisjonell skjøtsel.

Slått og skjøtsel av særegne elementer i landskapet

Åkerholmer, steingjerder, alléer, trekker, styvingstrær og gårdsdammer er inkludert i ordningen. For 2009 er denne ordningen begrenset til å gjelde kun disse elementene. Det er mulig at det bør vurderes om også enkelte andre elementer bør med fra 2010. Det er fint om dere gir tilbakemelding dersom dere ser behov for at listen utvides fra neste år.

Der det er gamle skigarder kan slått og skjøtsel rundt disse gis tilskudd på samme måte som steingjerder, selv om det ikke er med i lista i år.

Det skal ikke sprøytes eller gjødsles ved eller på disse elementene. Trær kan beskjæres, men ikke fjernes. Det skal ikke gjennomføres treslagskifte til kortlevde arter. Dammene skal vedlikeholdes vinterstid, og minst halvparten av vegetasjonen i dammen skal alltid stå igjen. Det skal ikke settes ut fisk. Det gis kun tilskudd det året skjøtselstiltaket gjennomføres. For dammer og beskjæring av trær gis det ikke tilskudd oftere enn hvert 5. år.

Fangdammer og kumdammer gis ikke tilskudd under denne ordningen.

Slått og skjøtsel av ferdselsårer

Det kan gis tilskudd til årlig vedlikehold av ferdselsårer. Ordningen gjelder skjøtsel av stier for ikke-motorisert ferdsel som oppfyller en eller flere av følgende kriterier:

- stier i landskapsvernområder
- historiske veifar (for eksempel gamle drifteveier)

- stier etablert med SMIL-midler
- adkomst til kulturminner
- stier som kanalisere ferdsel utenom tun og sårbare områder

Ordningen gjelder ferdselsårer over eller i kanten av innmarksareal (fulldyrka areal, overflatedyrka areal, innmarksbeite og plantefelt). Hele ferdselsåren trenger ikke gå over innmark, men det gis kun støtte til den delen som ligger på innmark. Kommunen kan avslå turstier som ikke passer inn i et naturlig nettverk av turstier. Det gis ikke tilskudd til landbruksvei over innmark selv om veien er en del av et turstinnett.

Stien skal kunne avmerkes på turkart, og knyttes opp mot eksisterende sti- eller veinett. Stien skal være merket, slås og holdes ryddig for søppel. Stien skal være tilgjengelig for allmennheten.

Det gis ikke tilskudd til skjøtsel av miljøtiltak til samme areal som gis tilskudd til slått og skjøtsel av ferdselsårer.

Slått og skjøtsel av nyere tids kulturminner/kulturmiljøer

Tilskudd kan gis for å synliggjøre og skjøtte nyere tids kulturminner og kulturmiljøer i jord- og skogbruksområder.

Tilskudd gis pr daa.

Areal som gis tilskudd skal ikke gjødsles, sprøytes eller jordarbeides. Ordningen gjelder områder/vegetasjon rundt bygninger eller andre kulturminner fra nyere tid som tidligere har fått SMIL-midler til restaurering.

Slått og skjøtsel av automatisk fredete kulturminner/kulturmiljøer

Tilskudd til slått og skjøtsel av automatisk fredete kulturminner skal gis som støtte og kompensasjon til gårdbrukere som tar vare på viktige kulturminner i jordbrukets kulturlandskap. Disse elementene representerer en viktig del av vår felles kulturarv. Ordningen gjelder kun støtte til årlig slått og skjøtsel av kulturminner som er synlige på markoverflaten.

Nytt i 2009 er at ordningen gjelder i alle kommuner i Østfold, og at tilskudd gis pr stk eller pr daa og ikke pr dagsverk.

Kulturminnet (fornminnet) må være automatisk fredet, altså eldre enn fra 1537. Arealet skal ikke sprøytes, gjødsles eller jordarbeides. Brukere skal holde fornminnet ryddig, og fjerne søppel og vegetasjon i samsvar med faglige råd fra kulturminnemyndighetene. Kulturminnet skal være tilgjengelig for allmennheten. Det kan gis tilskudd til kulturminner i skog, så lenge kulturminnet har en tilknytning til jordbruksdrift.

Eksempler på fornminner det gis støtte til: gravhauger, gravrøyser og steinsettinger, fossilt jordbruk (rydningsrøyser og åkerreiner), helleristninger, fangstgroper, hulveier.

Kulturminnemyndighetene skal informeres om tiltak som gjennomføres. For større tiltak skal skjøtelsesplan utarbeides i samarbeid med kulturminnemyndighetene.

Midler til første gangs skjøtsel / restaurering kan søkes gjennom SMIL-ordningen.

§ 6. Tilskudd til beitelag

Det kan gis tilskudd til drift av beitelag godkjent av Fylkesmannen.

Investeringsstøtte til organisert beitebruk (beitelag) er en del av den kommunale ordningen med tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL).

Tilskudd til drift av beitelag er en egen ordning innenfor RMP. Tilskudd gis til organisert beite både på innmark og i utmark. Tilskudd gis for sau, geit, storfe og hest. Det beregnes tilskudd per dyr sluppet på beite, men innsamling av statistikk forutsetter likevel at det også skal oppgis antall dyr sanket på søknaden. Det er viktig for både landbruks- og miljøforvaltning å få oversikt over tapte dyr på beite.

- Dyrene må beite minst seks uker i sommerhalvåret.
- Tilskuddet går direkte til beitelaget.
- Brukerne må forholde seg til dyrehelseregulering som allerede eksisterer. NB! Spesielle restriksjoner på sau.
- Beitelaget skal føre tilsyn med dyra minst en gang per uke. Tilsynet må kunne dokumenteres gjennom lister eller notater.
- Registrerte lag må ha minst to medlemmer og 150 småfeenheter for sau/geit og 300 småfeenheter for hest/storfe.
- 1 småfeenhet = 1 sau/ lam/geit/kje = 0.1 hest/storfe.
- Beitelag må være registrert i Enhetsregisteret / Foretaksregisteret (www.brreg.no) med eget organisasjonsnummer. Dette nummeret benyttes når det søkes om miljøtilskudd.
- Laget kan kun være registrert i og få støtte fra ett fylke, selv om dyrene beiter i flere fylker. Kopi av søknadsskjema og endring av beiteavtale/område sendes til beiteområder i tilgrensende fylker der dette er aktuelt.

Søknadsfristen for denne ordningen er satt til 1. november. Det søkes på eget søknadsskjema for beitelag. Alle eksisterende beitelag vil få tilsendt søknadsskjema for utfylling av informasjon som tidligere år.

§ 7. Søknad og utbetaling

Søknad skal fremsettes på søknadsskjema fastsatt av Fylkesmannen. Søknadsfrist er 1. oktober, unntatt for tilskudd til beitelag der søknadsfristen er 1. november.

Innvilget tilskudd utbetales til det foretak eller beitelag som fremsatte søknaden.

Tilskuddet kan ikke overdras til eie eller pant.

Tilskudd blir gitt etter satser, soner, definisjoner mv. fastsatt av Fylkesmannen. Minstebeløp for utbetaling fastsettes av Fylkesmannen.

Ved for sent levert søknad gjennomføres reduksjon i tilskudd på tilsvarende måte som for produksjonstilskudd, jf. forskrift 22. mars 2002 nr. 283 om produksjonstilskudd i jordbruket § 9.

Satsene er veiledende og vil variere med oppslutningen om ordningene. Satsene vil bli justert innenfor den totale rammen Østfold har fått tildelt. Total ramme for RMP tilskuddene er 39 millioner kroner i 2009. Dette betyr at samlet ramme er nesten 6 millioner høyere enn det vi gikk ut fra da vi beregnet veiledende satser. Fylkesmannen vil sende ut søknadsskjema til alle som har søkt PT i slutten av august. Da vil vi også gå ut med nye veiledende satser som til dels er høyere enn det som er oppgitt i veiledningsheftet vi sendte ut før sommeren.

Dersom en søker har arealer i flere kommuner skal søknadsskjemaet sendes den kommunen der foretaket ligger. Når en søker har arealer i andre fylker gjelder RMP for dette fylket. Kommunen må sørge for å ha tilgjengelig informasjon og søknadsskjema for de fylker som er aktuelle. Søknadsmateriell for andre fylker kan fås ved henvendelse til Fylkesmannen enten i Østfold, eller i det aktuelle fylket. De fleste fylkene har skjema og søkerinfo på nettsidene sine, så det kan også lastes ned derfra.

Søker må fylle ut nytt søknadsskjema for hvert fylke, og sende dette til den kommunen der arealet ligger. Det sendes altså inn en søknad for hvert fylke der foretaket disponerer arealer.

Minstebeløp for utbetaling er fastsatt til 300 kroner for 2009. For søknader med beregnet tilskudd under 300 kroner skal det ikke utbetales tilskudd.

Dersom søknaden leveres etter søknadsfristen på 1. oktober (1. november for beitelag) blir det foretatt en reduksjon i tilskuddet med 200 kroner pr foretak og virkedag etter fristens utløp. Søknader som leveres 30 dager eller mer etter fristen avvises. Dersom det er søkt og gitt dispensasjon fra søknadsfristen blir det ikke utført trekk. Trekket beregnes av Fylkesmannen ut fra kommunens dato for mottatt søknad.

§ 8. Administrasjon, dispensasjon og klage

Vedtak om tilskudd fattes av kommunen.

Fylkesmannen kan i særlige tilfeller dispensere fra reglene i denne forskriften.

Vedtak fattet av kommunen kan påklages til Fylkesmannen. Vedtak fattet av Fylkesmannen i dispensasjonssaker kan påklages til Statens landbruksforvaltning.

Fylkesmannen kan gi utfyllende bestemmelser til forskriften.¹

1 Jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) kap. VI.

I de tilfeller kommunen er inhabil til å behandle søknaden, oversendes søknaden til Fylkesmannen eller en annen kommune.

Kommunen har ikke anledning til å gi dispensasjon fra denne forskriften. Alle dispensasjonssøknader skal sendes til Fylkesmannen. Dette gjelder også dispensasjon fra søknadsfristen. Dispensasjon fra forskriften forutsetter at formålet med forskriften er ivaretatt.

Dersom søknad om miljøprogramtilskudd blir helt eller delvis avslått, har søkeren rett til å klage på avslaget etter reglene i forvaltningsloven. Klagen skal sendes til kommunen. Klagefristen er 3 uker regnet fra det tidspunktet underretning om vedtaket kom fram til søkeren.

Avslag på søknad om dispensasjon kan også påklages. Klagen skal da sendes til Fylkesmannen. Klagefristen er 3 uker regnet fra det tidspunkt underretning om vedtaket kom fram til søkeren.

§ 9. Opplysningsplikt og kontroll

Foretak som mottar tilskudd plikter å gi alle nødvendige opplysninger som kommunen, Fylkesmannen og Statens landbruksforvaltning krever.

Kommunen, Fylkesmannen og Statens landbruksforvaltning fører tilsyn med at utbetaling av tilskudd er riktig, og har adgang til all bokføring, korrespondanse og opptegetninger som vedkommer tilskudd etter denne forskriften. Kontroll kan også foretas ved telling og måling. Kontroll gjennomføres av kommunen, eller den Fylkesmannen gir myndighet til.

Den som søker tilskudd til regionale miljøtiltak er forpliktet til å gi de opplysningene som kreves, og godta de kontrolltiltak som blir iverksatt. Kontrollrutinene er nærmere beskrevet i Rundskriv 1/2009 Forvaltning av RMP – Administrative rutiner.

§ 10. Virkninger av brudd på forskriften

Dersom foretaket driver eller har drevet sin virksomhet i strid med regelverk for jordbruksvirksomhet, kan hele eller deler av tilskuddet holdes tilbake inntil forholdet er rettet. Er det ved overtredelsen av slikt regelverk utvist grov uaktsomhet eller forsett, kan hele eller deler av tilskuddet avkortes.

Dette gjelder f. eks miljøkrav i produksjonstilskuddsforskriftens § 8 og brudd på krav til jordarbeidingsrutiner i Morsa og Haldenvassdraget. Det tas stilling til avkorting i hvert enkelt tilfelle.

§ 11. Avkorting ved feilopplysninger

Dersom foretaket uaktsomt eller forsettlig har gitt feil opplysninger i søknaden som har eller ville dannet grunnlag for en urettmessig utbetaling av tilskuddet, kan hele eller deler av tilskuddet som tilfaller foretaket avkortes.

For mye utbetalt tilskudd skal tilbakebetales eller motregnes i senere tilskuddsutbetalinger (PT). Tilbakebetaling er aktuelt for forhold som oppdages ved kontroll, men også når søker selv melder fra. For eksempel når det er utbetalt tilskudd til siste års eng, og det ikke pløyes året etter likevel, eller når søker har mottatt fangveksttilskudd for et areal som blir liggende som eng året etter uten at det sås ny vekst.

Er det vist grov uaktsomhet eller forsett ved å gi feil opplysninger eller ved brudd på vilkår, skal i tillegg hele eller deler av det resterende tilskuddet avkortes. Det er kommunen som bestemmer størrelsen på avkorting. Normal avkorting er den merutbetalingen søkeren ville ha oppnådd dersom feilen ikke var avdekket. Dersom slik avkorting ikke er mulig vil det normalt bli trukket tilsvarende beløp ved første utbetaling av produksjonstilskudd i jordbruket.

§ 12. Beregning og innkreving av avkortingsbeløp

Differansen mellom utbetalt beløp og redusert tilskudd som følge av vedtak om avkorting etter § 10 og § 11 kan kreves tilbakebetalt fra mottakeren eller motregnes i senere tilskuddsutbetalinger. Tilsvarende gjelder der foretaket som følge av manglende oppfyllelse av vilkår i denne forskriften eller av andre grunner har mottatt en utbetaling som ikke er berettiget.

Krav fra offentlig myndighet som utspringer av foretakets jordbruksvirksomhet kan motregnes i senere utbetalinger av tilskudd til regionale miljøtiltak til foretaket.

§ 13. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks. Samtidig oppheves forskrift av 26. juni 2007 nr 718: Forskrift om tilskudd til regionale miljøtiltak for jordbruket i Østfold.

Forskriften fra 2007 er opphevet og ny forskrift, med endringer, er vedtatt april 2009. Det er gjort noen forenklinger i forskriften, særlig ved beskrivelsen av tilskuddsordningene og vilkårene her. Det er til en hver tid de vilkår og satser og soner som Fylkesmannen fastsetter og presenterer årlig i veiledningshefte og rundskriv, som gjelder.

Om RMP-kart

Det er laget en egen kartløsning på nett for Regionalt miljøprogram (<http://kart.fmos.no/rmpkart>). Når du kommer inn på siden ligger kartet klart med utvalgte kulturlandskap som gjeldende tema. Dersom det er tilskuddsklassene for forurensingsordningene du vil se på, går du inn på kartlagsliste (øverst til venstre), og så temakart. Her velger du tilskuddsklasse og oppdaterer kartet. Størrelsen på de ulike figurene kan du få gjennom å bruke info-knappen, eller de kommer opp automatisk når du zoomer langt nok ned. Det kan søkes på adresse eller gnr/bnr.

Om ”gårdskart på nett”

Det er også mulig å bruke den nasjonale kartløsningen ”gårdskart på nett” (www.skogoglandskap.no/gardskart). Denne kartløsningen samarbeider med landbruksregisteret og er beregnet på å søke opp en enkelt gård. Man kan velge å vise områder som er berettiget miljøtilskudd – kulturlandskap som tema i kartet.

Skal kommunen sende ut kart til gårdbrukerne, bør det komme fram av kartet om det er areal (kulturminner, artsrike enger, småbiotoper eller beitemark) som er berettiget Miljøtilskudd - kulturlandskap. På denne måten blir gårdbrukerne orientert om disse arealene. Det kan derfor være lurt å bruke "gårdskart på nett" til å skrive ut kart slik at denne informasjonen blir med.

Ønsker kommunen å legge inn de utvalgte kulturlandskapene og kulturminnene i eget GIS-system kan dere ta kontakt med Per Vallner hos Fylkesmannen.

Er det feil på kartet, bør søkeren melde fra om dette ved å sende en e-post til brukerservice ved Norsk institutt for skog og landskap (tidligere NIJOS). Slike henvendelser vil bli videresendt og fulgt opp av rette myndighet (kulturminnemyndighet i fylkeskommunen, Fylkesmannen eller kommunen).

Dersom det er feil i registrering av areal eller datatekniske feil meldes disse til miljoprogram@fmos.no slik at de eventuelt kan bli rettet opp.

Ikke alle kommunene er ferdige med naturtypekartlegginga, og det er heller ikke alle registreringer som er ferdig digitalisert og lagt inn i datasettet som finnes på "gårdskart på nett" og RMP-kartet. Kommunen skal ha egne kart over områder som er kartlagt. Søkere som ønsker å få vurdert areal som ikke fra før er registrert i kommunens kartlegging av biologisk mangfold, kan melde fra til kommunen. En må likevel regne med at en endelig klassifisering av arealet kan ta tid og ikke bli avklart i løpet av årets søknadsomgang.

Regionalt miljøkrav i Haldenvassdraget, Morsa og Isesjø

Miljøkravene i Morsa, Haldenvassdraget og Isesjø gjelder alle søkere av produksjonstilskudd og miljøprogramtilskudd i disse områdene, og vil bli nærmere omtalt i eget rundskriv (Rundskriv 3/2009). Les forskriften på [Lovdatas nettside \(www.lovdatabas.no\)](http://www.lovdatabas.no).

Med hilsen

Thor Bjønnes
landbruksdirektør

Tyra Marie Risnes
seniorrådgiver

Kopi til:
Østfold bonde- og småbrukarlag
Forsøksringen SørØst
Østfold bondelag

Saksbehandler Tyra Marie Risnes